

Foto: Valentijn te Plate

De mispel vestigt zich alleen spontaan in eeuwenoude houtwallen, heggen en andere landschapselementen, en staat hiermee symbool voor een gezond cultuurlandschap.

Herfstactie 2017

Over enkele dagen ontvangt u van ons informatie over de Herfstactie, die dit jaar in het teken staat van een nieuwe campagne van de VNC: **Icoonlandschappen**. In Nederland vind je nog landschappen die vertellen hoe mooi, rijk en inspirerend ons land kan zijn, waar de geschiedenis nog zichtbaar is en waar wilde flora en fauna bewaard zijn gebleven. De VNC wil met de nieuwe campagne dergelijke nationale iconlandschappen gaan nomineren en onderscheiden. We hopen dat we, met uw hulp, de Herfstactie tot een succes kunnen maken!

Koekoek en sperwer

De koekoek. Vroeger was het een algemene vogel. Aan deze vogelsoort danken de klokken uit het zwarte woud hun naam. Het koekoekslied is het meest gespeelde melodietje onder amateurmuzikanten. De koekoek, wie kent hem niet? En toch, als je iemand vraagt om een koekoek te tekenen, dan blijft het potlood zweven boven het papier.

Hoe meer je over deze mysterieuze vogel aan de weet komt, hoe groter het mysterie eigenlijk wordt. Stel je voor: je leeft bijna het hele jaar in de donkere wouden in het Afrikaanse Congo. Plots krijg je het op de heupen en vlieg je duizenden kilometers, dwars over de Sahara en de Middel-

landse Zee, richting de maasheggen: een ideale plek om bijvoorbeeld een paartje heggenmussen te stalken. Ondertussen paart het koekoekwifje met het koekoekmannetje en wacht ze tot de heggenmussen begonnen zijn met eieren leggen. Als het nest ook maar even niet bewaakt is, slaat

Verder lezen op volgende pagina

Foto: 123RF

Een kleine karekiet als pleegouder.

Foto: Ton Döpp - Buiten-beeld

ze haar slag. Ze legt het veel grotere koekoeksei in het nest en eet één van de heggenmuseieren op, zodat het aantal weer klopt. En klaar is de koekoek, die dan in juli alweer terugvliegt naar Congo. Van heggenmussen wordt vermoed dat ze pas zo'n 6000 jaar voor pleegouder van koekoeksjongen mogen spelen, want de koekoek heeft de kleur van een heggenmusei nog niet onder de knie. Normaal past mevrouw koekoek heel gehaaid haar grote ei aan aan de kleur van de eieren in het nest, maar bij de eieren van heggenmussen lukt dat dus niet. Hoe ze het in hemelsnaam voor elkaar krijgt om karekiet-, grasmus- en kwikstaartetjes na te maken...

Het jong komt gemiddeld een dag eerder uit dan de stiefbroertjes en -zusjes, die als ei of als kuiken behendig op de holle koekoeksrug worden genomen en over de rand worden gekiept. Zo is er geen voedselconcurrentie meer. Bovendien wordt het koekoeksjong zo

snel groot, dat het nest zowat uit zijn voegen barst. De pleegouders moeten niet zelden op de schouder van hun reuzenjong neerstrijken om nog bij zijn enorme reuzensnavel te komen.

Dan vliegt dit jong – uit zijn hoofd! – de lange, nooit eerder gevlogen route naar het Afrikaanse Congo. Als je dit verhaal zou verzinnen, zou iedereen naar zijn voorhoofd wijzen. Maar nu de natuur het bedacht heeft, klopt het als een zwerende vinger. Ook al lijkt het allemaal tamelijk geniepig en vals en moeten de pleegouders wel reuzedom zijn.

Wie de koekoek ziet vliegen, denkt heel even aan een valk of sperwer. Achter de koekoeksstaart, net als vaak bij een sperwer, vliegt een kleiner vogeltje, hard roepend de schuldenaar aanwijzend. Bij de sperwer is dat logisch: sperwers eten namelijk kleine vogeltjes. Bij de koekoek zijn er dus pleegvogels die er niet langer intrappen. En dat klopt, want zo eens in de zoveel duizend

jaar doorziet een kleine vogelsoort de broedparasieten. En dan moet de koekoek op zoek naar een nieuwe vogelsoort, een die er nog wel intrapt.

Vroeger werden mensen ook een beetje op het verkeerde been gezet, want in de winter kwamen veel Scandinavische sperwers in ons land overwinteren. Men dacht dat de koekoek een metamorfose onderging, door in de winter te veranderen in de sperwer, om zich in het voorjaar weer te ontpoppen tot de koekoek.

Koekoeken eten echter geen kleine vogeltjes, wat de sperwer wel doet. Nee, zij eten rupsen van vlinders en motten. En juist die insecten nemen nu snel in aantal af, door de oprukkende bloemloze landbouwsteppes. Maar ook de kap van wouden in Afrika doet de soort geen goed. Als we niet uitkijken, zal de koekoek alleen nog hoorbaar zijn, uit hout gesneden, met een pieplein blaasbalgje. Ofschoon ook het aantal koekoeksklokken lijkt af te nemen...

Vroeger dacht men dat de koekoek een metamorfose onderging, door in de winter te veranderen in de sperwer, om in het voorjaar zich weer te ontpoppen tot de koekoek.

Foto: 123RF

Foto: 123RF

Er is het afgelopen jaar veel geschreven over landschapspijn: het verdriet om het verdwijnen van het vertrouwde landschap door verkaveling, bebouwing, industrialisering en steeds verdergaande schaalvergroting, en daarmee gepaard gaand het onvermijdelijke verdwijnen van weidevogels. Met de ambitie die pijn om te zetten in trots is er sinds begin dit jaar De Fryske, een Friese kaas die bijdraagt aan het cultuurlandschap en de weidevogelbescherming in Friesland. De grutto prijkt *grutsk* (trots) als symbool op het logo. We spreken initiatiefnemer Catharinus Wierda.

Landschapspijn ombuigen naar trots

Wat is het verhaal achter De Fryske?

'De aanleiding heeft te maken met het cultuurlandschap. Ik ben al heel lang actief in de zuivel en met duurzaamheid. Op een dag was ik op het erf van een boer, toen ik de grutto hoorde roepen. Toen voelde het ineens alsof ik terug was in de *fjouwer*, een perceel van vier pondematen groot, vroeger bij ons op de boerderij. Ik checkte het bij mijn vader en die bevestigde dat daar vroeger inderdaad de grutto's waren. In die tijd was ik me daar amper van bewust, maar vanaf dat moment besef je dat de grutto en het landschap veel verder gaan dan technische duurzaamheid. Het gaat over cultuur, natuur en hoe wij als mensen verbonden zijn met het landschap. Daarom staat de grutto ook zo centraal bij de kaas die we ontwikkeld hebben.

De andere kant van het verhaal ligt bij de boeren zelf. Als een boer meer gras heeft en daardoor meer ruimte om koeien in de wei te laten, dan komt dat ook de kwaliteit van de melk en de kaas ten goede. Wanneer het hem dus lukt om voldoende ruimte te geven aan de grutto, dan heeft hij eigenlijk een heel robuust bedrijfssysteem. Uiteindelijk komt die meerwaarde overal in terug en staat de grutto dus niet alleen voor natuur en cultuur, maar ook voor de landbouw zelf en daarmee ook voor de zuivel.'

Hoe zorgt u ervoor dat u ook daadwerkelijk resultaat bereikt voor de weidevogels?

'Ik heb als voorwaarde voor een boer met wie ik in zee ga dat hij minimaal tien procent van zijn grond vrijhoudt voor weidevogels en doorgroeit naar twintig procent. Door zo'n conditie te scheppen zorg je ervoor dat hoe meer boeren melk kunnen leveren voor De Fryske, hoe groter de bijdrage is aan het Friese cultuurlandschap. Dat is onze missie. Natuurlijk moet je ook een goede kaas ontwikkelen en het hele apparaat goed organiseren, maar de kern van mijn bedrijfsstrategie is dat er een business-case ontstaat die bijdraagt aan het Friese landschap, zodat iedereen er wat aan heeft. Want als het dan een succes is, gaan anderen ernaar kijken en er elementen van overnemen.

Ik vergelijk het wel eens met de weidegangdiscussie: in het begin waren er maar een paar merken die er iets mee deden, toen werd de

druk vanuit maatschappelijke organisaties groter, vervolgens pikte het bedrijfsleven het op en ging de detailhandel er ook echt om vragen. Dat effect moeten we ook zien te bereiken als het gaat om cultuurlandschap en biodiversiteit en daar proberen wij met De Fryske richting aan te geven.'

Hoe kijkt u aan tegen de huidige discussie over weidevogelbeheer in Nederland?

'Ik kom dan toch weer terug op het geluid van de grutto. Als dat verdwijnt, dan verlies je niet alleen het geluid, de vogel en de kleuren, maar verdwijnt in feite ook een stukje van je identiteit. Dat is er op dit moment in Nederland aan de hand. Er zijn boeren die daar iets aan willen doen, maar zich gedwongen voelen door het systeem om steeds intensiever te worden en elke vierkante meter te benutten. Subsidies die hier iets aan kunnen doen, zijn altijd onzeker. Daarom moeten er vanuit de markt initiatieven ontstaan, zodat zuivelpartijen onderscheid kunnen maken en melk gaan verkopen die wél rekening houdt met weidevogels.

Ik begrijp dus ook de kant van de landschapspijn, maar ik wil die graag ombuigen naar trots. De boeren die aan mij melk leveren, zijn er trots op dat ze zelf iets voor de grutto kunnen betekenen en verbonden zijn aan iets unieks. Daarom zeggen wij dus dat De Fryske een kaas is om *grutsk* op te zijn.'

Kijk voor meer informatie, verkooplocaties of adressen waar u deze Friese kaas kunt bestellen (in heel Nederland) op www.defryske.nl

Boeren, en zeker hun belangenorganisaties, klagen. 'Ach', hoor je dan steevast van de gemiddelde gesprekspartner, 'boeren klagen toch altijd?'

En dat is ook zo. Maar hebben ze ook niet een beetje gelijk? Om die vraag goed te beantwoorden moeten we onderscheid maken tussen de boeren en hun al dan niet vermeende belangenbehartigers.

Foto: Valentijn te Plate

Wie zonder zonde is...

De LTO's, ZLTO's en LLTB's van deze wereld. Het zijn geen vakbonden, want boeren werken niet voor werkgevers. Zij zijn zelfstandig ondernemers. Het zijn in feite NGO's, boerenactiegroepen, waar je lid van kunt worden. Net als de Waddenvereniging, of de Vogelbescherming. Minder dan de helft van alle boeren is lid van een van deze organisaties.

Agrarische natuurverenigingen

Er zijn ook NGO's die een meer algemeen belang dienen: de agrarische natuurverenigingen. Van die NGO's zijn veel meer boeren lid. Zij verenigen boeren die iets met gesubsidieerde natuurbeheertaken doen. In het belang van weidevogels, korenwolven, kiekendieven, bloemen, plantjes en bijen. Maar ook ter bescherming van heggen, houtwallen, knotbomen en cetera. De productie van voedsel en grondstoffen, al dan niet gepaard aan natuurbeheertaken, en steeds meer onderworpen aan milieu- en dierenwelzijnseisen, maken de bedrijfsvoering voor de boer er niet gemakkelijker op.

Aan de rand van dorpen liggen nu opvangbekkens, die de vruchtbare grond moeten keren voordat deze de straten, riolen en kelders binnenstroomt. Dure ingrepen, maar geen duurzame oplossing.

Grote bemoeizucht van buiten

De agrarische sector is een bedrijfstak waar de meeste bemoeienis plaatsvindt door machten en krachten buiten de sector zelf. In de botsingen die tussen beide plaatsvinden, worden steeds halve maatregelen en bloedeloze compromissen gestapeld. De regeldruk is zeer complex, vernederend soms, en in ieder geval heel tijdrovend en onduidelijk door voortdurende wijzigingen. Echt onbezorgd boeren is er niet bij. Dit zou een terechte klacht kunnen zijn. Net als het telkens veranderen van de regels, waardoor het boerenbestaan – nog los van de grillige markt en concurrentie – dubbel onzeker wordt.

Maar voor een deel hebben de boeren, en zeker hun actiegroepen, boter op hun hoofd. Want door telkens te hoop te lopen tegen regels van de overheid (die paal en perk moeten stellen aan uitwassen en schadelijke gevolgen voor natuur, milieu, dierenwelzijn en menselijke gezondheid) volgen telkens halfzachte regels en maatregelen door slappe knieën bij de overheid. Slappe knieën of een volstrekt onverantwoord handelen van bestuurslagen hebben de weg geëffend voor een gigantische veestapel in een piepklein overbevolkt landje.

Voor onze drinkwaterproductie wordt grondwater gewonnen, maar alleen in natuurgebieden.

Mest, ammoniak, stikstof, stinkende wond

Dat dieren poepen, is een gegeven dat net zolang bestaat als dat er dieren zijn. En dat dieren die veel poepen ook veel voedsel en water gebruiken, is ook logisch. En als het enige doel is meer vlees, eieren en melk te produceren, hoef je geen wonderkind te zijn om te weten dat dit gevolgen gaat hebben voor het grond- en oppervlaktewater en het menselijk en dierlijk welzijn. *The sky is the limit*: tankers vol soja, gesleep met beesten, ziektes, epidemieën en massaruimingen. Et cetera, et cetera. En er valt nog meer van het land te nemen, als je alle in de weg staande zaken als houtwallen, bomen en hagen rooit, de percelen waterpas legt, de beken rechttrekt en het waterpeil aanpast aan zware machines die eigenlijk het hele jaar door het land op moeten kunnen. Zelfs als dat trilveen is. Dieren op stal is efficiënt: ze lopen, wroeten en scharrelen niks stuk of plat. Mest, stikstof en ammoniak kun je beter opvangen.

Veertig jaar lang heeft men glashard alle te verwachten uitwassen lopen ontkennen en bagatelliseren. Breedschouderig hebben overheden en boerenorganisaties voor uitwassen gestaan en geprobeerd deze verborgen te houden. Alleen dat akelige Europa bleef maar drammen en zelfstandig controleren. De stinkende wonden die bestreden moeten

Foto: Valentijn te Plate

Foto: 123RF

Misschien wel de meest omvangrijke en kostbare schade ligt onder water.

worden, vergen telkens nieuwe, strengere maatregelen. De Nederlandse overheid neemt die uiteindelijk met grote tegenzin en getreuzel, en zo ontstaat de stapeling en verandering van regels. Ongelooflijk. Dit dossier kent geen winnaars, slechts verliezers.

Het water van onze kinderen

Veel mest betekent veel ammoniak en dat tast bos en natuur op afstand aan. Het betekent ook uitspoelen naar oppervlakte- en grondwater. Voor ons drinkwater wordt grondwater gewonnen, maar alleen in natuurgebieden. Dat komt omdat de overige grondwaterputten vol zitten met nitraten en landbouwgif. Natuurgebieden lijden daarvoor onder steeds ernstigere verdroging. Ze ontwateren. Niet alleen door het wegpompen van grondwater, maar ook omdat het oppervlaktewater rondom natuurgebieden kunstmatig laag wordt gehouden voor de landbouw. De sector laat zien geen gevoel te hebben voor toekomstige generaties, van wie water en natuurlijk erfgoed aangetast of zelfs compleet verwoest worden.

De grond van onze kinderen

Ook het in strijd met EU-regels vernielen en weghalen van erosieremmende maatregelen, zoals het slechten van terrassen (graftern) en het naar beneden ploegen van hellingen, toont een ontbrekend gevoel voor de gevolgen die dit alles heeft voor onze kinderen. Ook de door landbouwbelangen gedomineerde waterschappen pakken deze praktijken niet aan. Men kiest voor een *end of pipeline*-benadering, waarbij modderstromen uit de heuvels worden opgevangen in depots aan de randen van dorpen, om daar de overlast te voorkomen. Verzoeken tot handhaving op Europese regels bij gemeentes in Zuid-Limburg en Berg en Dal bijvoorbeeld verlopen stroef of worden ook

naar herhaald aandringen niet opgepakt. Het is een illusie te denken dat er ook maar de geringste plannen zijn gemaakt en begroot om de grond uit de depots te zijner tijd met vrachtwagens weer terug op de plateauakkers te brengen.

Miljarden schade door daling van de bodem

Dat waterschappen landbouw-minded zijn en ook nog eens gepolitiseerd zijn geraakt, nekt zich op veel meer terreinen. Misschien wel de meest omvangrijke en kostbare schade is toegebracht aan de infrastructuur en vooral historische bebouwing in steden en dorpen in West- en Noord-Nederland. Die zal met het voortdurend dalen van de bodem alleen maar toenemen. Die daling komt door het laaghouden van de waterstand en versnelt de oxidatie van het veenpakket. De schade wordt inmiddels geraamd op zo'n 22,2 miljard euro: vóór 2050 door de belastingbetaler op te hoesten. Aldus het planbureau van de leefomgeving. Dat is nog exclusief het bedrag dat inmiddels tienduizenden huizenbezitters zelf moeten betalen om hun historische panden te redden met nieuwe betonnen heipalen, nu hun oude soms middeleeuwse palen boven water zijn gaan uitsteken en zijn gaan rotten.

Deze graft is gerooid en doodgespoten.

Foto: Jordi van Oort

Maïs in het veen

Dat het veen alleen al door blootstelling aan de lucht erodeert, weet iedereen. Maar dat dat proces ernstig versneld wordt door het kunstmatig verlagen van het waterpeil, zou toch alle alarmbellen moeten doen rinkelen? Zowel bij waterschapbestuurders als bij politiek verantwoordelijken? Ook wanneer je het veen ploegt omdat je er maïs op gaat telen, wordt deze erosie ('verbranding') van het veen heftig versneld. Hoe is het dan in hemelsnaam mogelijk dat er maïs geteeld wordt in het groene hart? Waarom wordt zo'n onverantwoorde boer, die het land van de volgende generatie boeren aan het verwoesten is, daarop niet aangesproken...?

Boerenlandvogels en cultuurhistorie

Als je bedenkt dat Nederland het tweede exportland voor landbouwproducten in de wereld is, kun je trots zijn, maar evengoed pijn in je buik krijgen. Overigens, het grootste exportproduct blijft sierteelt, waaronder bloemen en planten. Vlees, zuivel, eieren, groente en fruit komen op een tweede plaats. Het omtoveren van ons agrarisch cultuurlandschap tot een soort van openlucht-laboratorium heeft zo langzamerhand voor een enorme leegloop van het platteland gezorgd. Grutto's, leeuweriken, kemphanen, zomertortels, patrijzen, kwartelkoningen, geelgorzen, Kieviten, hermelijnen, wezels, bunzingen, korenwolven, dwergmuizen, eikelmuizen... De lijst is inmiddels eindeloos lang. De soorten die zich in duizenden jaren aan de landbouw hebben aangepast – die we boerenlandvogels en dieren zijn gaan noemen omdat ze al eeuwenlang dat landschap bevolken – zijn met de akker- en weidebloemen, de insecten, de gerooide houtwallen en hagen en de gedempte sloten mee verdwenen. Soms is er sprake van 90% achteruitgang. Soms van totale verdwijning.

Maar naast de soortenrijkdom is ons landschap ook zijn geschiedenis kwijtgeraakt, of verliest het de laatste sporen hiervan in rap tempo. Inclusief onze identiteit.

Boer zoekt ... Zoek de boer

In feite is een boer geen tuinder in een kas, geen bollen- of bomenkweker, iemand met een schuur barstensvol varkens, geiten, kippen, steur of paling. Een boer heeft grond, met daarop gewassen en dieren, liefst in een gesloten kringloop. Daarmee heeft ie het minste gelazer met Europese of andere regels. Zulke boeren kunnen het snelst gevonden worden, als het gaat om eerherstel van de bodem, de basis onder ieder zichzelf duurzaam noemend bedrijf. Als er bondgenoten zijn in de landbouw, zijn het de grondgebonden boerenbedrijven. Met zulke boeren kun je samenwerken bij natuurinclusieve landbouw, agrarisch natuur- en landschapsbeheer, diervriendelijke houderij en het zichtbaar houden van cultuurhistorie.

Een handicap is wel dat veel boeren door bedrijfsverplaatsing en ruilverkaveling niet meer voelen wat veel buitenlandse collega's nog wel hebben: deel uitmaken van een oud geslacht en gebonden zijn aan die plek, die soms nog terug te voeren is tot de eerste ontginningen. Om het agrarisch cultuur-

landschap niet in z'n geheel willen verliezen of om te toveren tot een museum, hebben we te maken met boeren in een levend en veranderlijk landschap.

De vraag is: *moet* Nederland, koste wat het kost, wel het tweede exportland voor landbouwproducten op de wereld zijn? En moet ons land daarbij alles wat van waarde is, willen opofferen? Behalve naar vrouwen voor onze boeren zouden wij op zoek moeten gaan naar de boeren die aan de goede kant van de geschiedenis willen staan.

De wereld op z'n kop

Het is misschien moeilijk te geloven, maar met sommige soorten dieren gaat het iets beter. Neem bijvoorbeeld de das, de bever en de ooievaar. En ook de wilde kat is heel stil en geruisloos de grens overgestoken. Enkele andere diersoorten, zoals wolf en lynx, komen zo nu en dan kijken of Nederland bewoonbaar voor hen is. En hups, kraait LTO, er moet een beheerplan komen voor deze soorten. Hun aantal moet gereguleerd worden. Misschien maar beter opbergen in reservaten en een hek eromheen.

De brutalen hebben de halve wereld, dat weten we. En die andere helft dan? Die heeft wellicht te lang gezweven. 'Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen.' Zeker, zo is het. Maar anderzijds: 'wie zwijgt, stemt toe'.

Het domste

Europa geeft al zolang als het bestaat subsidie aan boeren. Tegenwoordig wordt het te subsidiëren bedrag vooral berekend op basis van de oppervlakte aan grond die de betreffende boer in gebruik heeft. Zoals ook de mestrechten aan Nederlandse kant worden bepaald op grond van de oppervlakte van het bedrijf.

Volgens de Europese richtlijn, waarin de goede landbouwpraktijk juridische handen en voeten krijgt, behoren landschapselementen als sloten, heggen, houtwallen en erosieremmende elementen als steilranden en terrassen (graften) tot de agrarische grond en vallen ze onder de agrarische bedrijfsvoering. Logisch ook: ze liggen per slot van rekening binnen of tussen de percelen of ze bakenen de grens af tussen bedrijven van verschillende eigenaren.

Let wel: de Europese richtlijn geeft aan dat zulke elementen een belangrijke bijdrage leveren aan behoud van flora en fauna en erosie tegengaan. Derhalve dienen de Europese boeren deze elementen te behouden en te onderhouden. Zo niet, dan krijgen ze ook geen landbouwsubsidie uit Europa.

Hoe ontduiken Nederlandse overheden en onze boeren deze regels? Het begint met de nergens op stoelende gedachte dat landschapselementen rondom en tussen percelen, anders dan in de EU-richtlijn staat, in Nederland niet tot de agrarische bedrijfsvoering worden gerekend. Dat deze elementen het resultaat zijn van agrarische bedrijfsvoering, vaak uit het verleden, en dat ze nu dreigen te verdwijnen doordat ze die functie verloren hebben, heeft de EU er juist toe gebracht ze uitdrukkelijk via een richtlijn te benoemen en hun behoud en beheer afhankelijk te maken van eventuele landbouwsubsidies. Geen landschapselementen en verwaarlozing, dan ook geen landbouwsubsidie. En indien die subsidie toch verstrekt is, zal deze moeten worden terugbetaald. Toen Europa vroeg hoe Nederland het behoud en beheer dan wilde regelen, heeft onze

Het omtoveren van ons agrarisch cultuurlandschap tot een soort van openlucht-laboratorium heeft zo langzamerhand voor een enorme leegloop van het platteland gezorgd. Op de foto: Korenwolf en geelgors, grutto en wezel.

Foto: Valentijn te Plate

Foto: 123RF

Foto: 123RF

Foto: 123RF

van het domste

Rijksoverheid Brussel een rad voor ogen gedraaid door te suggereren dat onze landschapselementen onder een speciale wet bescherming genoten: namelijk de Boswet.

Die Boswet is inmiddels opgenomen in de Wet Natuurbescherming. Laat onverlet dat een Boswet geen enkele bescherming biedt aan sloten, bomerijen en heggen: er bestaat bij kappen of rooien niet eens een meld- en herplantingsplicht. Maar Europa – toch al onder vuur wegens bemoeiing met details – heeft het er onterecht bij laten zitten. Natuurbeschermende wetten in Nederland werken sowieso alleen maar als burgers de strafbare feiten aanhangig maken, officieren van justitie brood zien in vervolging, en overheden handhaven. Nou, de lijst heldhaftige voorbeelden daarvan passen gemakkelijk op een half A4'tje.

Doordat landschapselementen buiten de agrarische bedrijfsvoering en bestemming geplaatst zijn, kunnen ze in oppervlakte niet meer meetellen voor de ammoniak- en mestboekhouding. En ook niet voor landbouwsubsidie uit Brussel.

Laagulieters

Je zou denken dat het kadaster in ons overgereguleerde, langs een liniaal ontworpen land, precies weet van wie welk stuk grond in Nederland is. Dan moet het dus mogelijk zijn te berekenen hoeveel aan

oppervlakte gerelateerde subsidie iedere boer krijgt. Welnee, wij laten de topografische dienst vliegen, kriskras boven Nederland, om op de spaarzame dagen dat het weer helder is duidelijke foto's te maken. Vaak momenten waarin de zon niet hoog aan de hemel staat. Elke boom, bosrand, heg of singel werpt dan een slagschaduw over de boerenlandrijen. Een kiene kijker met loep, gebogen over de foto's, kan zien dat dat schaduwen zijn. Bij gerucht zouden studenten betrokken zijn geweest bij de intekening. Als je de pech hebt als boer een perceel te bezitten aan de rand van andermans bos, of een hoge populierenlaan langs een gemeentelijke weg, dan mis je zo een paar hectare Europese landbouwsubsidie.

Als boer kun je geen schaduwwerpende bosranden en laanbomen van een ander rooien. Maar wel op eigen land, en dat gebeurt dan ook. Dit beleid maakt de weerzin tegenover landschapselementen alleen maar groter, en de wil om er nog te restaureren of nieuwe aan te planten vrijwel nul!

Kruideniersmentaliteit leidt tot de uitbreiding van de grote leegte

In lidstaat Nederland, dat (samen met België en Luxemburg) de minste landschapselementen over heeft, zou je verwachten dat men blij was met strenge regels uit Brussel. Altijd het beste jongetje uit de klas, waarom

hier dan niet?, zou je denken. Landschapselementen inmeten met behulp van luchtfoto's en ze wel meetellen als bedrijfsoppervlak voor de EU-landbouwsubsidie, maar niet voor stikstof- en mestboekhouding. En alle landschapselementen bewaken door eens in de vijf jaar een vliegtuig de lucht in te sturen. Dat zou moeten gebeuren om als land te voldoen aan de voorwaarde om überhaupt landbouwsubsidie te ontvangen. Boeren actief benaderen om onderhoudscontracten af te sluiten. Allemaal logische stappen die de overheid willens en wetens niet neemt. Ze blijft in alle denkbare opzichten in gebreke en maakt ieder handelen door derden lastig, dan wel onmogelijk.

Staatssecretaris veranderen in een egel of hommelm

Zo'n overheid en de staatssecretaris die verantwoordelijk is op dit terrein omzeilen elke serieuze vraag uit de samenleving als het om deze kwestie gaat met een weerbarstige onwil. Als je nog maar zo beschamend weinig hebt overgehouden van je landschappelijk erfgoed, zou je een grootscheepse reddingsactie verwachten. Ondertussen wordt ons landschap leger en leger. Je zou zo'n staatssecretaris wel voor een week willen veranderen in een egel of hommelm, zodat hij kan zien hoe fijn het leven is in de grote leegte van Nederland. Misschien is dat wel gebeurd, want staatssecretaris Van Dam toverde op de valreep twee keer een bedrag van 20 miljoen uit de hoge hoed, juist voor ecologische verbindingen voor dieren in de vorm van aan te leggen houtwallen en heggen door agrarische gebied. Maar niemand legt iets aan als er geen langjarige garantie is op onderhoud. En natuurlijk al helemaal niet met slagschaduwen in het achterhoofd, en met studenten die bomen niet los kunnen trekken van hun schaduw...

Jaap Dirkmaat,
directeur

Voor je het weet zorgen slagschaduwen er voor dat je een paar hectare Europese landbouwsubsidie mist.

Foto: Jaap Dirkmaat

Natuur in de straat

Het Future City Festival zorgde er in 2012 voor dat op het Willemsplein in Arnhem bushaltes tijdelijk een groene achterzijde kregen. Sinds 2016 zijn de groene bushaltes terug op het plein: nu om te blijven. Google maar eens op Sempergreen. Op de website van deze organisatie valt een wereld aan mogelijkheden te ontdekken. Echt iets voor iedere zichzelf respecterende

gemeente of stad. Niet op de laatste plaats omdat Sempergreen met zijn biodiversiteitspakketten dieren en planten ook een kans wil geven in onze steden te overleven. Steden die een steeds groter deel van het landoppervlak op aarde beslaan.

Zeg nou zelf: als je die groene wanden op het Willemsplein ziet, dan word je toch spontaan vrolijk!

Foto: Jaap Dirkmaat

Schenken met belastingvoordeel

Wist u dat u tegenwoordig belastingvrij aan goede doelen kunt schenken zonder bijkomende kosten of tussenkomst van een notaris? Dit kan door middel van een periodieke schenking.

Bij een periodieke schenkingsovereenkomst laat u vastleggen dat u voor een bepaalde periode (minimaal vijf jaar) ieder jaar een vast bedrag schenkt. Het voordeel van deze regeling ten opzichte van reguliere giften is dat periodieke schenkingen volledig fiscaal aftrekbaar zijn. Ofte wel: het levert u een belastingvoordeel op dat, afhankelijk van uw inkomen en situatie, kan oplopen tot wel 52%. In die situatie betekent dat dus dat u voor dezelfde netto-kosten als bij een reguliere schenking feitelijk meer dan twee keer zoveel geeft!

Inmiddels zijn er al tientallen mensen die de VNC op deze manier steunen. De VNC komt in aanmerking voor deze regeling omdat wij door de Belastingdienst erkend zijn als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). (De Stichting Das&Boom heeft die status overigens ook.)

Kijk voor meer informatie over periodieke schenkingen en over het vastleggen van een periodieke schenkingsovereenkomst op nederlandscultuurlandschap.nl/schenken of neem contact op via 024 684 22 94 of info@nederlandscultuurlandschap.nl.

SponsorKliks

Doet u wel eens aankopen op internet? Wist u dat u dan met één extra klik de VNC kunt sponsoren? Door uw aankopen te doen via SponsorKliks ontvangt de VNC een percentage van het aankoopbedrag zonder dat het u iets extra's kost. Ga naar nederlandscultuurlandschap.nl, klik onder aan de pagina op het SponsorKlikslogo en doe voortaan vanaf daar uw aankopen.

Wij worden gesteund door

